

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 2154/1923.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați; că petițiunile de primire în Institutul teologic din Arad pentru anul școlar 1923/924 au să fie înaintate Consistorului ort. român din Arad până în 7/20 August a. c. instruite cu:

1. Extras de botez dela Oficiul parohial extradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniul școlar, prin care se dovedește, că are pregătirea cerută în concluzul Nr. 84/1910 al Sinodului eparhial din Arad și anume — fiind parohiile din eparhia Aradului împărțite în trei clase, — dela petenți se pretinde: a) 8 clase de Liceu cu maturitate; b) 8 clase medii ori cu maturitatea dela școlarele comerciale; c) 6 clase de liceu, reale ori civile s'au examen de cvalificațiune învățătorească.

3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, la care aparține, vidimat de protopresbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și integritatea membrilor corporale.

5. Dacă petentul dela absolvirea școlarelor s'ar fi dedicat altei carieri, ori a avut altă ocupațiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial, la care aparține, vidimat și de concernentul protopop, are să dovedească ocupațiunea și timpul petrecut dela ultima frecvența școlară până la timpul de față.

6. Se obsearvă spre orientare, că în anul școlar 1922/923. Ministerul Cultelor și Artelor a încuviințat 31 burse à 2400 Lei pentru clericii Institutului nostru teologic.

7. Cei ce reflectează la bursă, să alăture și atestat de paupertate, respective • despre starea materială a lor și a părinților.

8. Cei din altă Eparhie să prezinte litere dimisionale dela Episcopul locului.

9. Intreținerea în seminarul teologic este obligătoare pentru toți elevii primiți în Teologie.

10. Condițiunile de întreținere în seminar sunt următoarele:

a) În număr 3000 Lei adecă trei mii

lei anual, plătit în trei rate, anticipative la cassa consistorială și anume: 1000 Lei la înscriere, 1000 Lei la 1 Decembrie 1923 și rata ultimă de 1000 Lei la 1 Aprilie 1924.

b) Pe lângă această taxă, în număr, fiecare elev va mai plăti la începutul anului școlar și o taxă în alimente și anume: una mm. făină; una mm. cartofi; 10 (zece) Klgr. unsoare și 10 (zece) Klgr. fasole.

c) La intrare în seminar elevii vor aduce cu sine: 6 cămeși, 6 părechi izmene, 3 cămeși de noapte, 6 părechi ciorapi ori obele, haine de pat (saltea, ciarciafuri, țol ori plapomă, perină și o cuvertură de pat), 3 ștergare, 3 servete, păhar, cuțit, furculiță, lingură, o cească, 3 farfurii, piepten, săpun, perie de dinți, de haine, de ghetă, ace, ață hainele și îmbrăcămintele necesare.

11. Petițiunile au să fie timbrate legal și scrise cu mâna proprie.

12. Petenții să indice domiciliul și poșta ultimă, scrise corect și legibil.

Arad, din șed. cons. a sen. bis. ținută în 21 Iunie (4 Iulie) 1923.

Joan J. Papp
Episcop.

Sărbările dela Sibiu și Rășinari, în amintirea Mitropolitului Șaguna.

În vederea solemnității comemorării marelui Arhiepiscop Andrei Șaguna, orașul Sibiu a început să îmbrace haină de sărbătoare încă de Miercuri, 28 Iunie (11 Iulie) a. c. și era frumos pavoazat cu drapele și verdeață.

Cu acceleratul din capitală au sosit I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron, dnii ministri Al. Constantinescu, C. Banu, Mărdărescu, I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei, Episcopul Vartolomeiu, delegația bucovineană compusă din P. S. Sa Ipolit Vorobchievici, dr. Vas. Tarnavski și dr. V. Gheorghiu, generalul Gorski, subșeful marelui stat major, reprezentanții autorităților civile și militare, reprezentanții presei bucureștene, delegația societății de cultură ma-

cedo-română, compusă din dnii: I. Grădișteanu, I. Valaori, N. Bațaria, prof. G. Murnu etc., apoi o mulțime de rășinăreni stabiliți în vechiul regat, precum și numeroase delegațiuni din întreaga țară.

La ora 9.30, Mitropolitul Nicolae al Ardealului, înconjurat de episcopii: Roman al Oradiei-Mari, Nicolae al Feleacului și Clujului, Iosif al Caransebeșului, Lucian al Romanului, prof. dr. I. Lupaș, asesorii consistoriali, autoritățile civile, *corul mitropolitan și o mare mulțime de cetățeni au venit la gară întru întâmpinarea oaspeților sosiți dela București.*

I. P. S. S. Mitropolitul N. Bălan a rostit o cuvântare de bună venire, spunând, că sufletul nostru e plin de bucurie. Salută sosirea, în mijlocul ardelenilor, a înalților oaspeți.

„Vom prăznui împreună, spune I. P. S. Sa, pe marele păstor, pregătitor al unirii neamului românesc, Șaguna, care prin faptele mărețe s'a ridicat în slava neamului dincolo de granițe și a ridicat conștiința dincolo de vechile și nedreptele hotare, dispărute azi pe veci.

Pleca ne-vom smeriți pe mormântul lui, ca să luăm puteri și îndrumări noi pentru conducerea Bisericii.

În numele Bisericii lui Șaguna, al poporul român și al clerului ardelean, am fericirea să salut pe Mitropolitul primat Miron, urmașul marilor ierarhi ai Ungro-Vlahiei, apoi pe Mitropolitul Moldovei, care atunci când Biserica ardeleană a trecut prin vremuri grele, a ajutat-o din răspuțeri“.

Salută apoi pe reprezentanții guvernului, urându-le bună venire.

I. P. S. S. Mitropolitul primat dr. Miron Cristea spune:

„O îndatorire creștinească românească a îndemnat frații vechiului regat și ai Bucovinei să vină azi în acest centru, unde e o puternică vieată creștinească românească.

Inaltul prelat aduce prinosul de recunoștință aceluși, care a fost cel mai mare ierarh al Bisericii române.

În preajma unificării administrative a Bisericii române, continuă I. P. S. Sa, am venit inspirat de spiritul de jertfă al lui Șaguna să putem da o organizație sănătoasă, vrednică de munca și geniul marelui ierarh în spiritul vremilor.

Venim, vlădicilor vechiului regat, care are o organizație bisericească mult inferioară celei întemeiate de Șaguna, venim să ne înălțăm spre această minunată organizație, adaptându-o cu modificările impuse de chemarea vremurilor.

Inspirându-mă din munca tineretelor mele, vă rog stringeți-vă în jurul Bisericii ortodoxe, că ea e pârghia și razămul Statului românesc unitar.

Dau binecuvântarea mea tuturor fiilor buni ai neamului, veniți să sărbătorească pe Șaguna“.

I. P. S. S. Mitropolitului Pimen al Moldovei și

Suceavei aduce salutul clerului Moldovei lui Ștefan cel Mare, care statornic a stat în trecutul bisericii ardeleni, ca conducător și îndrumător.

Am venit să ne închinăm la mormântul lui Șaguna, călăuzitorul fraților de peste Carpați. El a fost, mai presus de toate, animatorul conștiinței românești.

Incheie aducând omagii Mitropolitului Bălan, episcopilor și clerului din Ardeal.

Corul mitropolitan a cântat „Mulți ani trăiască“.

Reprezentanții autorităților sibiene au prezentat apoi, miniștrilor, salutul Sibiului, iar mulțimea cu mare însuflețire a salutat pe oaspeții veniți să preamărească cu devoțiune pe cel mai de seamă dintre călăuzitorii ei sufletești, care i-a dat îndrumarea de a crede în Biserica Domnului și în puterea sufletească a neamului.

Tot Miercuri seara a avut loc în sala festivă a Prefecturii o ședință festivă a tinerimei seminarului „Andreian“ și a elevilor școlii normale de învățători, „Andrei Șaguna“. Clericul Ioan Dinu a vorbit despre Șaguna și creșterea clerului, iar elevul dale școala normală Petru Flințiu a vorbit despre Șaguna și școala românească. Corul a intonat diferite imnuri religioase.

Au asistat la această sărbare: d. C. Banu, ministrul Culterol și Artelor, I. I. P. S. S. Mitropoliți, P. S. Episcopi, reprezentanții tuturor autorităților civile și militare din localitate, cum și un numeros public.

Sosirea Suveranilor.

Joi, în ziua de ss. Ap. Petru și Pavel, la ora 7 dimineața, au sosit în gara Sibiu membrii guvernului.

La ora 8, trenul regal sosește în gară. Din tren coboară M. M. L. L. Regele, Regina, A. A. L. L. R. R. Principii Carol și Nicolae, Princesele Ileana și Irina.

M. S. Regele purta uniformă de general de infanterie. M. S. Regina și A. A. L. L. R. R. Princesele poartă splendide costume naționale.

Pe peronul gării frumos împodobită cu verdeață și cu flori, au ieșit întru întâmpinarea familiei regale toți membrii guvernului, I. P. S. Mitropoliți Miron, Pimen și Nicolae, P. S. Episcopi veniți la această sărbare, ofițeri superiori, reprezentanții Corpurilor legiuitoare, delegații diferitelor societăți și mulțime multă de popor.

Muzica militară a intonat imnul regal.

Doamnele din societatea sibiiană au oferit Suveranei și Princeselor splendide buchete de flori.

M. S. Regele a trecut în revistă compania de onoare în urarele mulțimei.

Pe peronul gării se mai găseau orfelinatele din Sibiu. M. S. Regina s'a întreținut cu conducătoarele orfelinatelor și s'a interesat de soarta copiilor.

Dela gară Suveranii, Principii, cu suitele, cu membrii guvernului și cu reprezentanții autorităților

locale s'au dus la școala de cavalerie, unde au avut loc sărbări pentru aniversarea a 50 ani dela înființarea școlii.

Satul Rășinari este în plină sărbătoare. Case și oameni au pus vestmânt de zi mare.

Cortegiul regal, — primit cu aclamații de mulțimea nesfârșită a sătenilor ce umplu marginile șoselei până departe — sosește, fiind întâmpinat de Mitropolitul Primat și întreg clerul, cu sf. Evanghelie în frunte.

Cortegiul înaintează acum printr'o mare de capete, M. S. Regele și Mitropolitul Primat fiind în rândul întâiu, și îndreptându-se spre mormântul unde odihnește ilustrul Arhieru.

Mișcătoarea slujbă a parastasului e oficiată de Mitropolitul Primat, asistat de Mitropoliții Pimen, și Nicolae și de câtra toți Episcopii veniți la această pioasă aniversare și de întreg clerul ajutător, în asistența a mil de oameni descoperiți, și pe alocuri în-genunchiați.

Corul Seminarului dă răspunsurile, cerând odihnă vecinică și de-apururi pomenire pentru sufletul marului bărbat.

Vorbește apoi I. P. S. Mitropolitului primat, zicând:

„Când îi lipsește omului unul din cele 5 simțuri, atunci celelalte, cari-s sănătoase, caută să suplinească lipsa.

Așa și în viața poporului român. Până când pronia cerească a îndrumat geniul neamului să se adune laolaltă toți fiii risipiți în țări și state deosebite, simțul național a întărit pe cei oropsiți și obidiți.

Moldovenii lui Ștefan cel Mare au trimis Vlădici în Ardeal, înființând episcopia Vadului în nordul Moldovei, ca să păstreze puterea sufletească a românilor de peste munți prin duhul credinței.

Acelaș lucru l-a făcut Mihai Vodă Viteazul, în mijlocul Ardealului. Precum și Ardealul trimis-a la București pe Gheorghe Lazăr, ca să risipească eclipsa culturii grecești, care stăpânise o epocă întreagă peste sufletul neamului românesc.

Și tot așa Bucovina a trimis pe Aron Pumnul și Basarabiei pe atâția bărbați de frunte, printre cari pe Bogdan Petriceicu Hașdeu și generali vestiți și viteji. Și dela cea mai răsleață, dar vânjoasă ramură a românismului, din Macedonia română, Dumnezeu trimis-a Ardealului pe Mitropolitul Andrei Șaguna, în vremea când românii de aici — afară de unele cazuri — zăceau în cea mai întunecată mizerie și sufletească și materială.

Munca lui Șaguna a fost copleșitoare pe toate tărâmurile: bisericesc, cultural, politic.

Și de aceea personalitatea lui de prooroc, cu minte luminată, cu voință tare și iscusință în conducere, e ridicată de-asupra tuturor fruntașilor nostri din Ardeal.

Cu marile lui însușiri și ajutat de împrejurări, dar mai ales știind cum să conducă în conflictul dintre maghiari și dinastie, Șaguna a croit căi de mântuire pentru renașterea poporului românesc din Ardeal.

Dar mai presus de toate, Șaguna a înțeles cum să-și organizeze Biserica și poporul de credincioși evlavioși, cum nu se putea mai la înălțimea evoluției vremii și ca să corespundă țelurilor, pe care neamul întreg trebuia să le urmărească cu râvnă.

Această orânduire a asigurat lui Șaguna vecinica pomenire și admirația credincioșilor din toate părțile locuite de români.

Principiile organizatoare ale lui vor fi și baza unificării Bisericii ortodoxe din România întregită.

Dacă Majestatea Voastră a găsit pe ardeleni, la desrobire, așa cum l-a găsit, aceasta se datorește operei mari, stăruitoare și entuziaste a lui Șaguna și ucenicilor lui.

Cu adâncă recunoștință se închină memoriei lui Biserica din vechiul regat, din Basarabia și Bucovina.

Cerem Atotputernicului, pentru trupul lui, odihnă; iar sufletul lui trăi-va în operile urmașilor săi.“

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului, în accente impresionante, evocă figura măreață a bărbatului trimis de providență, a sufletului neînfricoșat și fără de preget, care printr'o uriașă muncă și o înțelegere adâncă a rosturilor vieții naționale, a durat din biserică o cetate a sufletului românesc.

Păstor ales al neamului său pe terenul politic și cultural, el dădu ideei românismului un suflu de viață nouă și organizează Biserica pe largi și luminate baze.

El ridică conștiința națională a poporului, căruia aparținea și o făcu să întrevadă culmi ce erau de atins în viitor.

Azi, cu pietate și cu venerațiune, strânși împrejurul mormântului lui Șaguna, îi dăm de știre, că sfintele lui doruri s'au împlinit.

Vorbește apoi d. primministru Brătianu.

Regele și poporul într'o simțire, azi ca totdeauna, s'au strâns laolaltă să sărbătorească amintirea bărbatului, care înaintea istoriei naționale înfățișează viața și truda unei întregi generațiuni a românimeii din Ardeal și din ținuturile pe atunci osândite sub coroana Ungariei. Ca să aducem prinos de recunoștință acelei generații, ne închinăm la acest mormânt, fiindcă Șaguna a fost părtaș al durerilor și al aspirațiilor ei. Mai rodnic ca alții, a știut s'o slujească și s'o cârmuiască. Întrânsul, în însușirile sale de pricepere și voință, în sufletul său bărbătesc și în mintea sa limpede și-a aflat ființa mai desăvârșită puterea de realizare a generațiunii sale. În luptele ei pentru asigurarea condițiunilor de viață și de propășire națională în mijlocul vitregelor împrejurări ale vremii, sufletul său nu-și risipea puterea în văpaia sterilă a urei și patimilor mari. Șaguna era din acei, cari clădesc chiar în vremile cele mai neprielnice. Viața

lui învederează, că dacă într'adevăr stă bietul om sub cârma vremurilor, precum rostește bătrânul cronicar, totuși sub această cârmă fiecare om, după cum l'a înzestrat Dumnezeu, așa își rodește viața și își lasă urma pe pământ. Tocmai la vremuri de cumpănă, când povara nevoiei răzbește pe cei slabi și rătăcește pe cei nestatornici, atunci se arată mai luminoasă și mai precumpănitoare vrednicia oamenilor superiori. În asemenea împrejurări grele, în curs de un sfert de veac, Șaguna și-a închinat mintea și inima neamului și Bisericii românești, dând cea mai strălucită adevărată neclintită legătură, care unește poporul nostru de legea strămoșească. În acele începuturi ale organizării românești în Ardeal, ca în faza primitivă a oricărei vieți organice, funcțiunile nu puteau afla de odată complexul instituțiilor necesare multiplelor nevoi ale societății. Biserica, altar neclintit al credinței, rămăsese sub urgia vremurilor, singurul adăpost sigur, sub care putea reîncepe întreaga operă de recădire națională, în fruntea ei așezase pe bărbatul cel mai destoinic pentru înfăptuirea acestei reclădiri. Șaguna, împreună cu demnii săi tovarăși de luptă națională, adăposti astfel în jurul și chiar în sânul Bisericii începuturile noii vieți românești. El alcătui în acest chip, nu numai așezământul bisericesc ardelean, cu temelurile lui sănătoase, ale căror principii generale sunt de însușit azi de către toată Biserica noastră în organica și uniformica ei întocmire, dar îndrumă tot odată și întreaga viață politică culturală și economică a celor pe cari tot mai înverșunat îi amenințau vrăjmașele încercări de desnaționalizare și dete, prin aceasta chiar, sfintei noastre Biserici noul drepturi la recunoștința și dragostea neamului.

Spirit politic și de autoritate, marele Mitropolit știa, că propășirea socială și națională se poate întocmi numai pe tărâm de ordine și potrivit împrejurărilor și mijloacelor. Întreg la simțire, la cuget și faptă, inima lui împărtășea dorurile neamului, mintea lui despica limpede nevoile obștești, pe care munca lui le îndeplinea destoinic și hotărât, neslăbit de hulă și de pismă. El nu căuta dragostea mulțimii prin lingușirea slăbiciunilor ei, ci îi arăta dragostea lui, prin neodihnita și stăpânitoare grijă a binelui obștesc, socotind, că pentru servitorul cinstit al poporului răsplata vieții nu se cuvinea să fie așteptată înainte de săvârșire. Numai când vă veți întoarce de la mormântul meu, veți cunoaște pe cine ați pierdut, zicea el, ca răspuns celor cari se împotriveau și-l defăimau. Amintind aceste cuvinte, a sunat acum ceasul să ne îndreptăm către acest mormânt.

Mare într'adevăr și adâncă trebuie să fie mulțumita noastră către pomeniții bărbați mari ai poporului, cari în vremi grele, cu puteri atât de smerite, au făcut lucruri atât de mărețe.

Înaltă trebuie să fi fost cugetarea lor și adâncă, iar mintea fierbinte, ca și credința; adevărată a fost iubirea lor către Dumnezeu și națiune.

Mare în adevăr, adâncă și vecinică trebuie să fie mulțumirea noastră pentru Șaguna, căci scump este odorul, pe care el ni l-a dăruit nouă. Dar sărbătorindu-l pe el, nu cinstim numai munca, nici singuratică clădire a unei generațiuni sau părți a României.

Am fi necredincioși înaltului țel, căruia el s'a consacrat, dacă am simți altfel și dacă am deosebi în inimile noastre, ceea ce ei ne-au lăsat, fie chiar despărțiți.

În munca și clădirea lor, slăvim cu pietate un semn străns de legătură între ele, legătură, din care se alcătue în cursul vremurilor, întregul glorios edificiu „România Mare“.

De aceea, azi, când după atâtea veacuri de trude, a vrut Domnul ca Regele, în fruntea poporului să încunune, prin unitatea neamului, opera tuturor cari s'au jertfit acestei idei, ne închinăm cu evlavie în jurul acestui scump și slăvit mormânt, adunați de priinosul recunoștinței noastre.

Dar lui Șaguna, ca tuturor celor cari și-au închinat viața neamului, — apărării și propășirii lui, — adevăratul, statornicul neprețuitul priinos de datorie este întărirea și sporirea moștenirii naționale ce ne-au lăsat.

Amintirea lor să ne înalte sufletul, să ne încordeze puterile întru îndeplinirea acestei stăpânitoare datorii, ce ne este arătată de pilda lor și ne este împușcă de sfânta lor moștenire.

În numele Academiei române, d. Octavian Goga, fost ministru și membru al acestei înalte instituții, a rostit următoarea cuvântare:

„Mormintele sunt, pe seama morților, lăcașuri de odihnă, pe seama viilor, urne evocatoare; posteritatea se oprește la pragul lor, ca să smulgă tainele vieții ce a fost, să descifreze impulsul unei energii sau să culeagă un învățământ pentru ziua de mâine.

Deasupra fiecărei cruci din țintirime planează o poveste din trecut, care luminează în vecinicie. Sunt cruci cu povești, unele ca para galbenă a unui opar în amurg: sunt crucile mulțimii anonime revenite la sânul țărânei primitoare. Sunt cruci însă, al căror înțeles strălucește departe, ca un stâlp de foc călător în noapte: sunt crucile risipitorilor de suflet ce au ocrotit o idee și au lăsat o moștenire spre binele altora. A te apropia de ele înseamnă a face se revie, sub ochii tăi, unele din forțele creatoare, care au dus societatea, în eterna ei primenire, mai înainte cu un pas.

Pentru noi toți mausoleul Mitropolitului Șaguna este un asemenea prilej de improspătare a amintirii unei rare energii rodnice, cheltuite pe deantregul în slujba neamului. Este poate cel mai evocator moment al românismului din Ardeal de o sută de ani încoace, fiindcă sub lespedeza lui doarme omul, care a realizat cele mai mari binefaceri pe seama acestui colț de pământ. De aceea, astăzi, la cincizeci de ani de când s'a închis în criptă marele arhiereu, întreaga conștiință națională, într'un avânt de pioasă reculegere, călătorește sub brazii dela Rășinari, dându-și seama, că dela groapa lui Șaguna, ba de pe o culme de înaltă retrospectivă istorică, vede desfășurându-se unul din cele mai luminoase capitole din însăși existența noastră.

Veacul al 19-lea, perioada procreației României moderne, a scos pe arenă o pleiadă admirabilă de personalități.

Principiul național, aruncat în laboratorul istoriei universale de marea revoluție franceză, a inaugurat epoca redșteptării și la noi, ca și în alte părți.

Ca după un lung somn letargic, în care s'a acumulat o sevă milenară, puterile latente au izbucnit de amândouă laturile Carpaților și poporul nostru, revenit la viață, a fost sguduit din toropeala lui cu egală intensitate sub stăpânirile politice de atunci.

Un fluid misterios s'a comunicat, par'că în tot organismul lui și l-a pus în mișcare.

Lozincele vremii au găsit de-odată răsunset în

oropsitele Principate dunărene și în Ardealul chinuit de apăsarea iobăgiei.

Un suflu romantic, graba febrilă de viață, un val impetuos de porniri generoase au pus stăpânire pe conștiința obștească, ca în ajunul marilor prîmeniri.

Dincoace și dincolo de munți, setea de lumină și dreptate a început să agite într'un fel neobicinuit rândurile mulțimei și, ca prin minune, din adormirea unui mediu primitiv patriarhal a crescut dintr'odată o generație de intelectuali frământați de problemele veacului, militanți îndrăzneți și gata de ultimul sacrificiu pentru izbânda visului lor.

E generația idiologilor dela 1848, cum s'a obicinuit să-i numească posteritatea, cei cari în Muntenia și Moldova au făurit unirea și independența țării, paralel cu mănunchiul care a îndrumat destinele neamului aici în Ardeal, după prăbușirea feudalității.

Românii de sub Habsburgi s'au găsit în fața evenimentelor epocale dela jumătatea veacului trecut, orfani de o clasă conducătoare. Un popor de țărani clăcași, călăuzit de preoții lui, era Ardealul nostru dela 1848. Singure școlile din Blaj luminau pe acest fond de tristă părăsire ca o candelă în întuneric. S'a făcut o încordare supremă și o vastă eflorescență de oameni a răsărit pentru toate nevoile.

În pragul revoluției, preoțimea a unit crucea cu spada. S'au ivit clericii în fruntea legiunilor de lăncieri; tineri avocați au devenit comandanți de armată, în vreme ce profesorii de teologie s'au improvizat în conducătorii doctrinei noastre politice. Totul s'a pus în mișcare. Toate rezervele s'au înșiruit pe câmpul de bătaie în marele examen al neamului.

Această revărsare de energii însă trebuia ordonată și valorizată cu un obiectiv politic bine determinat. Se cerea, deci, o operă de chibzuință: se cerea spiritul creator și intuiția de genii, care stăpânește vâltoarea turbure; se cerea omul excepțional. Rolul acesta l-a avut Andrei Șaguna, descendentul Pindului, trimis de soartă ca un ajutor venit de sus în tabăra ardelenilor. Tânărul vicar din preajma învălmășelii generale s'a așezat dela început în această largă perspectivă istorică, a ajuns repede un centru al mișcării și mâna lui viguroasă a prins cu putere toate ițele.

Înțelegând din primele momente, că milioanele de țărani români sunt predestinați unei conduceri teoretice, el a făcut din cărja lui vlădicească un sceptru de îndrumare politică.

Deosebita sale însușiri îl impuneau în fruntea trebilor. Om de tact și fin diplomat; spirit cizelat de cultură și perfect echilibrat; pregătit deopotrivă pentru speculațiunile abstracte, ca și pentru acțiunile pozitive; urmașul de scaun al blagoslovitului Vasile Moga, aducea cu sine un element psihologic nou în linia de avânt și îndrăzneală, un temperament revoluționar și conspirator, o reminiscență atacivă din sufletul agitat al Macedoniei.

Înzestrat cu o personalitate multiplă și bogată, Șaguna a devenit astfel diriguitorul destinelor noastre politice în Ardeal.

Dela memorabila adunare de pe câmpul libertății la Blaj, unde figura lui venerabilă asemănătoare imaginii lui Andrei Hoffer, eroul tirolez din pânzele celebre ale lui Defregger, domina masele de țărani și până'n clipa din urmă a acestei frumoase bărbății cel mai demn principe al Bisericii noastre a fost pe planul întâi al tuturor acțiunilor la noi.

În acest cadru de ansamblu al sbuciumului unui popor trebuie apreciată munca lui Șaguna. Grija de căpetenie a clericului mândru de tagma lui a fost ridicarea Bisericii ortodoxe din prăbușirea și umilința ei și reînvierea vechei mitropolii cotoptă de vitregia vremurilor.

Când această țintă, extern de dificilă a putut fi atinsă prin influența și stăruințele lui, cari au schimbat tradiționala conduită a burgului vienez, noul Mitropolit și-a putut pune în lucrare ideile lui de organizator, cari culminează în statutul organic, ajuns pentru toate vremile la noi o „magna charta“ a organizării bisericești, având la bază concepția democrată cu principiul național, precum și spiritul apostolic al perceptelor creștinești cu exigențele avansate ale vieții moderne.

Prin activitatea lui pe terenul bisericesc, Șaguna a depășit granițele eparhiei lui, menținând contactul permanent cu românii de pretutindeni. Cu prestigiul lui, neamul arhipăstoresc se transformase într'un piedestal de mare senior.

Vremea vitregă a imperialismului unguesc s'a deslănțuit furtunos asupra neamului, lăsând să cadă asupra Ardealului urgia anilor răi din biblie. ●

Moșneagul dărz a înțeles toate amărăciunile vremurilor schimbate și a murmurat în barba-i de patriarh: „fiere posum, sed juvare non“.

Infrânt în cale, ca un stejar despicat de fulger la margine de drum, a privit împrejur ca să-și găsească un colț pentru repausul de veți și atunci și-a ales un sat: Rășinari, el coborîtorul Pindului, care urcase toate treptele măririlor: prietenul arhiducilor, oaspele splendorilor imperiale, act la coasta graniței blestemată dispărută, într'o atmosferă rustică de romanism pur, în mijlocul crucilor de lemn ale acestor ciobani dela munte, cari semnifică mai limpede trăinicia rasei și pecetea eternității a năzuințelor noastre.

Astăzi, la o jumătate de veac, când sufletul României întregite, în frunte cu Regele ei, se apleacă în fața acestui mormânt plin de înțeles, umbra neuitatului părinte al neamului fâlfăie peste capetele noastre, trezind în inima tuturor un sentiment de binefăcătoare armonie spre a desprinde mai bine ritmul unei vieți și a ne pătrunde de poveștele ei.

Academia română, prin rostul meu turburat de duioase amintiri și copleșit de măreția clipei, își trimite prinosul de închinăciune.

D. Valer Branisce a vorbit în numele „Astrei“, aducând elogii Mitropolitului Șaguna, care a reușit să întrerupe toate aspirațiile neamului, contribuind la unitatea sufletească, iar prin întemeierea „Astrei“ a realizat înfrățirea tuturor românilor ardeleni, indiferent de religie, transformând sărbările „Astrei“ în adevărate manifestări, cari au afirmat politica românească pe vremea jugului maghiar.

A vorbit apoi un preot bătrân din vremea lui Șaguna, iar țăranul Ion Cioran a vorbit, în numele rășinarilor, pentru Șaguna, ocrotitorul poporului, răspânditorul învățăturii și susținătorul credinței strămoșești.

Omagiul Suveranului.

M. S. Regele a depus o coroană de flori naturale pe mormântul marelui Ierarh.

Partidul național român încă a depus o coroană pe mormânt.

Festivitatea dela Rășinari s'a terminat la orele 2 jum. d. a. După terminarea cuvântărilor, Suveranii au

plecat cu acelaș cortegiu, ca la venire, la Sibliu. Restul oaspeților au luat parte la masa oferită de rășinari.

La orele 6 d. a., la catedrala română a fost un festival religios, dat de corul mixt al Catedralei și de corul școlii normale „Andrei Șaguna”.

Au asistat membrii Familiei Regale, membrii guvernului și toți invitații.

S'au executat din operele religioase ale lui Muzicescu, Dima. Apoi a urmat conferința d-lui prof. dr. Lupas.

O datorie de pietate a adus azi la mormântul lui Șaguna obștea creștinească, să cinstim trecutul lui Șaguna.

Sufletul lui credincios să ne servească statornic drept călăuză în orice împrejurări. El și-a contopit personalitatea proprie în personalitatea colectivă a credincioșilor. Și desigur munca entuziastă a acestora a ajutat transformarea în acțiune, ideilor lui Șaguna. El mai presus de orice a știut să păzească poporul, fiindcă a lucrat coram populo.

Șaguna, venit din Pind cu un dor de libertate, în colaborare cu S. Bărnuțiu au sprijinit programul libertății naționale pe câmpia Libertății. Naționalismul lui e caracterizat printr'o frumoasă toleranță creștinească față de celelalte confesiuni și dinasticismul său a fost ușor explicabil, întru cât voia, ca luptând pe mai multe fronturi să atingă ținta. El însă totdeauna ducea de jos, voia poporului, la împărat.

El a scăpat la 1860 biserica română ardeleană de jugul sârbesc.

Dar ceea ce a făcut gloria lui, e statutul organic al bisericii naționale ardeleni. Nu e lege scrisă, care să fi pătruns mai bine firea poporului, ca acest statut.

Închee, spunând, că Șaguna e educătorul moral al poporului, făcând școli, înființând „Astra”, pentru cultura poporului; iar prin întemeierea autonomiei bisericești a pus baza partidului național român. El este pregătitorul unității naționale.

A vorbit apoi, în numele românilor macedoneni dl secretar gen. I. Valaori, apoi preotul Georgescu în numele „Soc. ort. a femeilor române”, gen. Atanasiu în numele „Ligel culturale”, prof. dr. Tarnavski în numele facultății teologice din Cernăuți.

La 9 seara s'a dat un banchet în sala Urania. Sunt peste 500 invitați. Membrii partidului național român n'au luat parte.

Serviciul l-au făcut fetele dela liceu și dela școala normală, îmbrăcate în frumoase costume naționale.

Cel dintâi toast l'a ridicat mitropolitul Bălan, nchinând pentru Suverani, cari au cinstit sărbătorirea lui Șaguna. Asigură pe MM. LL. Regele și Regina de devotamentul Bisericii.

Cuvântarea M. S. Regelui.

A vorbit apoi M. S. Regele.

„Insuflețit de imensa personalitate a lui Șaguna, am venit să aducem prinos de recunoștință acestui apostol al neamului românesc.

Dacă nouă ne-a fost dat să fim înfăptuitorii Statului național al tuturor provinciilor românești, nu trebuie să uităm, că acest act a fost pregătit de acei mari bărbați, stâlpi ai neamului, de care s'au sfărâmat toate vrăjmășile, toate piedicile lungi, — înfăptuitorii Statului prin cultură și moralitate.

Unul din acești stâlpi giganti a fost Șaguna, această odraslă macedoneană, care a izbutit să re-

facă o mitropolie românească pentru Transilvania și Banat; care a trezit conștiința neamului, prin dezvoltarea școlii și Bisericii.

Purtând toiagul păstoresc între 1843—1873, Șaguna, a știut să se arate și un înțelept cărmuitor politic român, când jugul minorității maghiare asupra întregului popor român transcarpatian era mai apăsător. El știu atunci să vadă, să facă și să tacă.

Datorită vitejiei admirabilului ostaș român, datorită înțelepciunilor bărbaților de stat, intelectualității românești și tuturor forțelor vii ale neamului, suntem azi uniți într'o singură țară. Și Șaguna a fost frământătorul și pregătitorul acesteia prin muncă uriașă și înțeleaptă, plină de tact, dezvoltată prin sporirea tuturor energiilor în vederea unirii.

La capătul zilelor sale, a lăsat testament să se odihnească între cetină de brazi, la poalele Carpaților, între români neaoși.

Cetatea nu l-a primit, dar l-a primit frumosul sat Rășinari, căci Șaguna știa, că satele păstrează adevărata vieță românească, de unde nasc toate energiile.

Se cuvine să ne închinăm în fața faptelor lui Șaguna; în fața mormântului lui să ne gândim la marea pildă dată prin înălțarea sa deasupra tuturor patimilor, cuprinzând statornic orizonturi largi, îmbrățișând totalitatea problemelor naționale, cu ținta hotărâtă a Unirii tuturor românilor și a întăririi neamului.

Veclnică să-i fie amintirea”.

Întreaga asistență aclamă îndelung pe Suveran și Familia Regală și Prințiară.

Banchetul s'a încheiat la ora 1 noaptea în ovaționări frenetice pentru Dinastie.

S'a format apoi cortegiul încadrat între două plutoane de cavalerie, cu torțe, conducând pe Suverani la gară.

La gară M. S. Regele și M. S. Regina s'au întreținut cu asistenții, exprimându-și satisfacția de felul cum a decurs sărbătorirea.

La ora 2 noaptea trenul regal se pune în mișcare. Cu un tren ministerial au plecat apoi și membrii guvernului.

În oraș a urmat retragere cu torțe.

INFORMAȚIUNI.

Cerc religios în Șebiş. Asociația „Andrei Șaguna” a preoților din circumscripția Șebiş în 8 Iulie a. c. s'a întrunit în comuna Șebiş, participând președintele Augustin Mihulin și preoții Sabin Micluția din Chertiș, Ioan pantof din Berindia și Traian Ivan din Prăjești, cari împreună au servit Sf. Liturghie. La priceasnă părintele Ivan a rostit o predică foarte instructivă despre cercetarea Sfintei Biserici.

După terminarea serviciului divin tot poporul în frunte cu preoțimea a ieșit la sfințirea unei cruci noi, ridicată pe spesele bisericii în mijlocul comunei. După sfințirea apei și apoi a crucii bătrânul preot al Șebişului Augustin Mihulin a ținut o cuvântare despre păcat și urmările lui aducând exemple din Sf. Scriptură și din istoricul comunei. În cuvântarea sa a amintit că înainte cu 50 ani tot în acel loc a servit, cu ajutorul lui Dumnezeu când sa sfințit crucea ce sa sfărâmat și acum din mila Celui Atotputernic servește

și acum, sfințind și crucea nouă. Aduce exemplul de acum 50 ani cum după sfințirea Crucii a încetat holera de a băntui în comuna Șebîș. Indeamnă poporul adunat la îndreptarea moravurilor și la cinstirea așezemintelor Dumnezești.

Ori cât de înălțătoare a fost serbarea aceasta totuș a avut și o scădere. Cât de frumos ar fi fost, dacă corul condus de harnicul conducător de cor dl. inv. D. Radu, ar fi cântat cu ocaziunea aceasta spre mărirea lui Dzeu și edificarea sufletească a poporului credincios? Ne plăcut m-a atins și faptul că Onor. intelectuali din Șebîș nu a ținut de bine să se prezinte la serbarea poporului credincios din localitatea lor, deși — pe lângă toată superioritatea lor — și Dlor au lipsă încă atât de ajutorul lui Dzeu cât și de credința poporului românesc din acea comună.

Să sperăm îndreptare! *Un participant.*

Un păstor harnic. Un caz foarte emoționant s'a întâmplat Duminică în 25 Iunie st. v. în sfânta biserică din Cenadul-mare, când după sfânta Liturghie a primit taina botezului două fice de pocăiți nazareni una de 12 ani și alta de 8 ani primind numele de Floare și Elisaveta. Învățăturile sfintei noastre biserici predate cu zel prin catihizațiune de preotul local dl Gheorghe Ionescu a pătruns adânc în inima tânărilor vlăstare, cari lăpădându-se de secte urâtă a pocăiților s'au întors prin botezul primit din mâna preotului la adevărata credință creștină făcându-se membre sfintei biserici strămoșești. Cu ocazia botezului tinerilor vlăstare preotul nostru a rostit o cuvântare însuflețită prin care arată învățăturile mântuitoare ale bisericii, manifestându-și bucuria că abătându-se dela calea rătăcită s'a întors în sânul bisericii mântuindu-și astfel sufletul. Ca nași au funcționat dl învățător local dl Dimitrie Bozian și dl Dr. Gheorghe Ionescu candidat de avocat. La acest act important au luat parte întreaga inteligență din loc. Să speră ca puținii pocăiți ce se mai află în comună se vor întoarce cu toți la adevărata biserică ortodoxă, în urma mănoaselor activități păstorale ce-o desvoltă preotul nostru dl Gheorghe Ionescu în mijlocul păstoritorilor săi.

Dee bunul Dumnezeu ca întrând cu toții în sânul sfintei biserici ortodoxă să fim o turmă și un păstor. *Un credincios.*

La Internatul diecezan de fete se angajează o dșoară ori doamnă română ca pedagogă.

Inștiințare.

În clasa I a școlii normale ort. române din Arad în anul școlar 1923—24 se primesc băieți, cari au terminat cel puțin cu succes bun 4 clase primare și nu au trecut de 14 ani.

În clasele II—V se primesc și absolvenți ai claselor I—IV de liceu ori de școală medie, având să facă examen de diferență.

Primirile de elevi se fac pe baza unui examen de admitere.

Cererile de primire se vor adresa până în 31 August la direcțiunea școlii normale ort. române din Arad și vor fi semnate de către reprezentanții legali ai candidaților (părinți sau tutor) cu arătarea profesunii și a locuinței lor.

La cerere se vor adnexa următoarele documente:

1. Extras de botez. 2. Act de naștere dela oficiul stării civile. 3. Certificatul școlar de pe ultima clasă. 4. Actul de vaccină. Candidații pentru burse, ce se vor cere dela stat, vor mai adnexa la rugare și următoarele acte:

1. Certificat dela primărie, prin care să se arate amănunțit dările ce le plătește reprezentantul legal al candidatului către stat, județ și comună, numărul copiilor și vârsta fiecăruia, precum și averea, pe care o poșede.

2. O declarație iscălită de reprezentantul legal în fața primăriei, în care se obligă la serviciu învățătoresc cel puțin atâția ani, cât au beneficiat bursa.

Cererile netimbrate ori defectuos ajustate se vor retrimitate neresolvite.

Examenele de admitere se vor ținea în 3 și 4 Septemvrie n. Candidații vor fi supuși unui examen medical și vocal, după care vor urmă probele scrise din limba română și aritmetică și în fine probele orale din limba română, aritmetică, istorie și geografie.

Elevii admiși prin examenul de admitere și cel din anul trecut se vor înmatricula plătind următoarele taxe:

Rata I, în suma de 700 Lei, din taxa de întreținere, de 2000 Lei, în internat, precum și taxa în alimente (100 klg. făină albă, 100 klg. cartofi, 5 klg. unsoare, 10 klg. fasole și 50 ouă.)

1. Taxa de înscriere 10 Lei, 2. Taxa la fondul de pensuni 6 Lei, 3. Taxa pentru mijloace de inv. 10 Lei, 4. Pentru anuar 10 Lei, 5. Pentru fondul disponibil al școlii 2 Lei, 6. Pentru bibliotecă 5 Lei, 7. Pentru fondul de excursiuni 2 Lei, 8. Pentru fondul de ajutorare al elevilor 2 Lei, 9. Taxa de cerneală 3 Lei, 10. Taxă pentru mobilier 25 Lei, pentru medicamente 25 Lei. Total: 100 Lei.

Fără achitarea taxelor școlare și de întreținere în internat nimenea nu poate fi înscris și admis la masă.

Elevii admiși, la intrarea lor în școală vor aduce cu sine următoarele efecte: 4 cămăși, 4 lsmene, 6 batiste, 4 părechi clorapi ori 6 p. oblele, *haine de pat* (saltea de paie, 2 clarciafuri pentru schimb, țol ori plapomă, perină și o cuvertură de pat), 3 servete, 1 tăcâm (păhar, furculiță, cuțit, lingură, o ceașcă și 2 farfurii), 3 ștergare (prosoape), pieptene, săpun, perie de dinți, perie de haine și de ghetă, ață, ace, vestimentele și încălțăminte necesară și o *violină*. Pe lângă aceste fiecare elev să aibă un costum național (1 cămașă cu cosături naționale, pantaloni albi și un brâu tricolor). Efectele vor fi predate școlii pe lângă inventar. Pe albitur se va coase numele elevului. Fără albiturile prescrise nici un elev nu se primește în internat.

Examenele de corigență se vor ținea în 17 și 18 Septemvrie n., înscrierile în 19 și 20, iar în 21 Septemvrie va avea loc deschiderea anului școlar.

Lista manualelor, ce se vor folosi în anul școlar 1923—24 se află la *Librăria diecezană*.

Internatul diecezan ort. român de fete din Arad.

Aviz.

În internatul diecezan de fete se primesc elevele cari cercetează liceul român de fete din Arad.

Taxa de întreținere — ce se va statori ulterior — se va plăti la cassa consistorială din Arad în patru rate egale. Rata I. la intrarea în internat, rata a II. la 1 Noemvrie, rata a III. la 1 Februar, rata a IV. la 1 April 1923.

Fiecare elevă va avea să mai plătească la intrarea în internat o taxă de înscriere 100 Lei, taxă de 75 Lei pentru medic și medicină, precum și o taxă anuală de 25 Lei pentru deteriorări.

Afară de acestea taxe, fiecare elevă este îndatorată să aducă în natură următoarele:

125 klg. făină de pâine, 30 klg. făină albă, 1 mm. cartofi, 12 klg. unsoare, 10 klg. fasole (linte sau mazăre), 100 ouă, 5 klg. zahăr și 5 klg. săpun pentru elevele cari își spală rufele în internat. Acestea le va pune la dispoziția direcțiunii fiecare elevă, $\frac{1}{2}$ la intrarea în internat și $\frac{1}{2}$ la 1 Febr.

Părinții cari anunță intrarea în internat a elevelor, au să anticipe 100 Lei direcțiunii internatului, care sumă să va computa în taxa de întreținere. Elevele cari intră în internat în cursul anului școlar, vor avea să plătească taxa de întreținere pe întreg cvartalul în care intră în internat; iar elevele cari din ori ce motive ar leși din internat, vor avea să plătească taxa de întreținere pe întreg cvartalul în care ies din internat.

Fiecare elevă aduce cu sine: 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu cearșafe albe de pat, 1 acuperitoare albă pentru pat, 6 cămăși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi ciorapi, 4 rechite, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, 1 ștergar de bucătărie, care rămâne internatului, una față de masă, 1 ceașca și 2 fărurii, tăcămuri: cuțit, furculiță, lingură și linguriță, 2 păhare (unul pentru beut și altul pentru dinți, 4 cărpe pentru șters lighianul, 2 cărpe de praf, piepten rar și des, foarfeci, perie de cap și de dinți, de haine și ghetete, haine de port și un palton, jachetă de primăvară, 2 părechi de ghetete, 1 păreche pantofi de casă, un parapleu și o cutie pentru pieptene etc.

Fiecare elevă va fi îndatorată să aibă uniformă (rochie, 2 șorțe negre cu mâneci, pălărie) după indicațiile ce se vor da de către direcțiune.

*Direcțiunea internatului ort. rom.
de fete din Arad.*

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I. din Alioș, protopopiatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în „Biserica și Școala“.

Beneficiul este următorul:

1. Una sesiune parohiale în estensiune de 30 jugh.
2. Un întravilan de 1 jugh.
3. Birul legal.

4. Stolele legale.

5. întregirea dotației preoțești dela stat.

6. Casa parohială fiind deteriorată, comitetul parohial a luat angajamentul de a o renova. Până atunci parohului ales i se va asigura locuință într'un despărțământ al școlii confesionale.

Alesul va predica totdeauna când îi va fi rândul în serviciu, se va îngriji de văruierea pe dinnăuntru a casei parohiale, va suporta dările după beneficiul din parohie, va avea să catihizeze la școlile din loc și va fi îndatorat a ceda până la 7/20 IV. 1924 jumătate din întreg beneficiul parohiei văduvei preotese Țiucra.

Pecursele adresate Comitetului parohial din Alioș, se vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc din Vinga. Iar reflectanții au să se prezinte în cutare Duminecă ori serbătoare în sf. biserică ort. română din Alioș spre a se face cunoscuți poporului.

Cei din altă dieceză vor cere Binecuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Dr. P. Țiucra*, protopop.

—□—

1—3

Rugare.

Onorata preoțime este rugată a ne recomanda un individ apt, care ar fi aplicat a îndeplini la școala primara de stat serviciul de servitor, și serviciul de crâșnic (sfăt) la biserica noastră ort. română din Sănnicolaul-Mare.

Se recere să fie om căsătorit, ort. român, să știe ceti și scria, de încredere, fără patimi.

Salarul dela școala primara: 500—600 Lei lunar, locuință și încălzit gratuit.

Dela biserica: 200 Lei lunar, circa 4—5 mm. grâu, unu și jumătate stângini de lemne; iar venitul celalalt dela mormântări, pomeni și alte servicii circa 1200 Lei anual.

Vara la seceră și la alt lucru de câmp va fi concediat.

Ambele posturi se pot ocupa imediat.

Comunicările rog ale adresa subsemnatului.

Sănnicolaul-Mare, la 11/24 Iulie 1923.

Ioan Popovici, paroh.

Publicațiune.

Se caută măiestrii pentru efeptuirea reparării coperișului (de tinchea) și zidului bisericii ort. rom. din Pauliș.

Doritorii să se prezinte la fața locului Duminecă în 5 August ora 4 p. m. suportând înșiși speșele de cale.

Comitetul parohial.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: *Censura presei.*